

ریاست جمهوری
مرکز بحاری های تحول و پیشرفت

بررسی برترین تجارب جهانی فناوری شهروندی

شماره سی و یکم، ۱۵ مرداد ماه ۱۳۹۹

گزارش راه‌حل‌های نوآورانه افزایش مشارکت مردمی
در حاکمیت، بر بستر فناوری‌های داده‌محور

در این شماره می‌خوانیم...

- بررسی مدل‌های مختلف تامین مالی جمعی شهروندی
- روش تامین مالی جمعی مبتنی بر اهدا و کمک‌های خیرخواهانه (Donation-Based)
- روش تامین مالی جمعی مبتنی بر پاداش (Reward-Base)
- روش تامین مالی جمعی مبتنی بر مشارکت و سهام (Equity-Base)
- روش تامین مالی جمعی مبتنی بر اعطای وام و قرض (Lending-Base)
- مقایسه روش‌های تامین مالی جمعی
- معرفی پلتفرم‌های تامین مالی جمعی شهروندی (ادامه)
- معرفی پلتفرم crowdpac
- معرفی پلتفرم handup
- نگاهی به پلتفرم launchgood
- معرفی پلتفرم pressstart

تامین مالی جمعی، مدل‌ها و شیوه‌های مختلفی دارد، در این شماره این مدل‌ها را بررسی می‌کنیم! همچنین در ادامه معرفی پلتفرم‌های تامین مالی جمعی شهروندی، سه پلتفرم دیگر را معرفی می‌کنیم. این سه پلتفرم هر کدام در یک حوزه خاص متمرکز شده‌اند: تامین مالی کمپین‌های سیاسی، فعالیت‌های خیرخواهانه و همچنین بخش جذاب خبرنگاری.

۱. منبع:

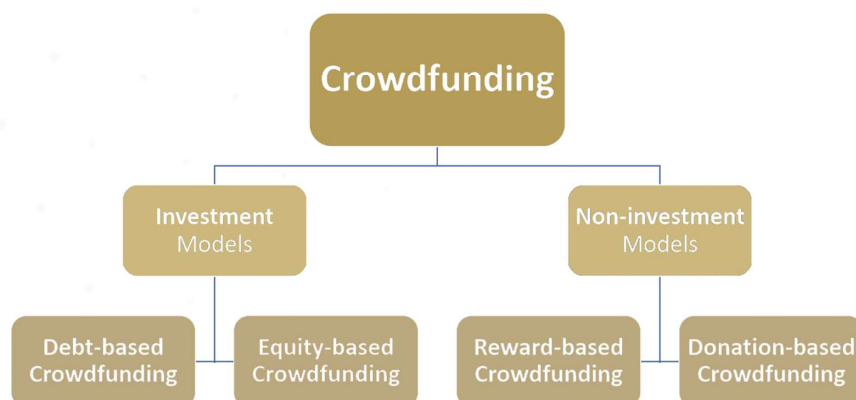
Civic Crowdfunding: A guidebook
for local authorities, CATAPULT
Future Cities
<http://www.futurecities.cata-pult.org.uk>

مقدمه‌ای بر تامین مالی جمعی، معاونت
توسعه اشتغال و کارآفرینی، وزارت تعاون،
کار و رفاه اجتماعی، دی ماه ۱۳۹۳.

بررسی مدل‌های مختلف تامین مالی جمعی شهروندی

به صورت کلی، چهار شیوه و مدل تامین مالی جمعی وجود دارد:

مدل‌های تامین مالی جمعی

© P2Pmarketdata.com

در ادامه هر کدام از روش‌ها را بررسی می‌کنیم و در نهایت نقاط قوت و ضعف هر کدام را بیان خواهیم کرد.

۱. روش تامین مالی جمعی مبتنی بر اهدا و کمک‌های خیرخواهانه

Donation-Based

در روش مبتنی بر کمک‌های خیرخواهانه (Donation-Based)، مشارکت‌کنندگان هیچ‌گونه انتظاری در قبال حمایت مالی ارائه شده ندارند. از این روش، عموماً برای تأمین مالی نهادهای مدنی و خیریه استفاده می‌شود. این شیوه تفاوتی با خیرات یا گلریزان در فرهنگ ایران ندارد.

DONATE

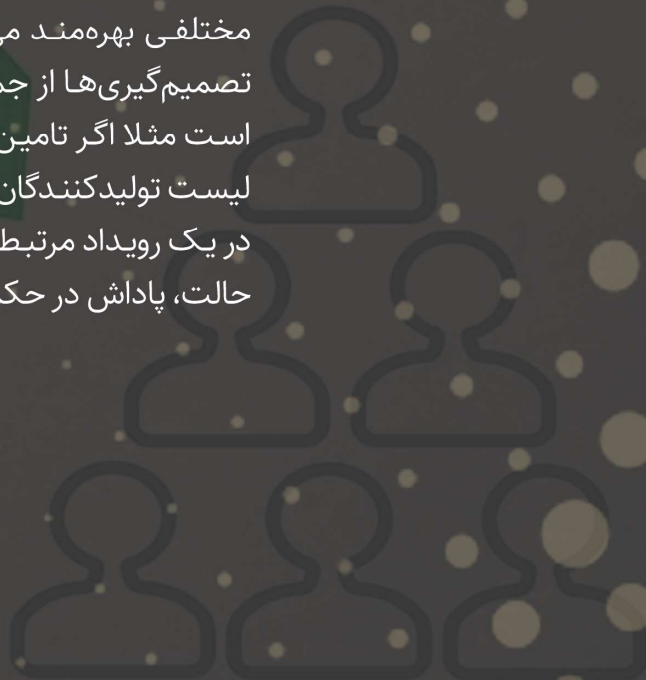
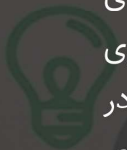
REWARD

۲. روش تامین مالی جمعی مبتنی بر پاداش

Reward-Based

در روش مبتنی بر پاداش (Reward-Based)، افراد در قبال پرداخت پول، سودی دریافت نمی‌کنند و بسته به میزان کمک به انجام پروژه، از پاداش‌های مادی و معنوی مختلفی بهره‌مند می‌شوند. شفاف بودن جایزه سرمایه‌گذار و عدم دخالت آن در تصمیم‌گیری‌ها از جمله ویژگی‌های این روش است. گاهی این پاداش کاملاً معنوی است مثلاً اگر تامین مالی برای ساخت یک فیلم صورت گرفته باشد نام شخص در لیست تولیدکنندگان فیلم ذکر خواهد شد و گاهی نیز پاداش به صورت امکان حضور در یک رویداد مرتبط با موضوع (فرضا مراسم رونمایی از محصول)، و در اقتصادی‌ترین حالت، پاداش در حکم پیش خرید محصول است.

crowdfunding

۳. روش تامین مالی جمعی مبتنی بر مشارکت و سهام

Equity-Based

در روش مبتنی بر سهام (Equity-Based)، افراد در ازای سرمایه‌گذاری سهمی از آن کسب‌وکار و درآمدهایش را بدست می‌آورند. سازوکار توسعه‌یافته برای این مدل به این صورت است که افراد پولشان را با مدیریت و رهبری افرادی که در سرمایه‌گذاری تجربه داشته و مدرکی از مؤسسات معتبر دارند، سرمایه‌گذاری می‌کنند. این سازوکار باعث می‌شود که از تجربیات افراد خبره در سرمایه‌گذاری استفاده شود و کارآفرین به جای تعامل با جمع زیادی از سرمایه‌گذاران با نمایندگان آنها تعامل داشته باشد. کاربرد این روش در تامین بودجه موردنیاز برای تحقق یک ایده، راه‌اندازی یک پروژه یا کسب‌وکار است. در مقابل، مشارکت‌کننده انتظار دارد تا درصدی از درآمد پروژه به وی تعلق بگیرد.

در بیشتر موارد سرمایه‌گذاری تضمین نمی‌شود اما اگر کسب‌وکار متقاضی موفق بشود، مشارکت‌کننده پاداش مالی قابل توجهی دریافت خواهد کرد. حقوقی که به مشارکت‌کنندگان در سرمایه‌گذاری داده می‌شود متنوع است؛ از رأی در مجمع عمومی گرفته تا دریافت سود سهام و یا فروش آن. در عین حال همانند صاحبان کسب‌وکار، برای مشارکت‌کنندگان نیز خطر شکست کسب‌وکار و متضرر شدن وجود دارد. از آنجا که اجرای مدل مشارکت نیاز به صدور اوراق بهادار (سهام) دارد، این شیوه از تامین مالی جمعی پیچیده‌ترین و در عین حال کارآترین مدل مردم نهاد برای شکل‌گیری سرمایه است.

۴. روش تامین مالی جمعی مبتنی بر اعطای وام و قرض

Lending-Based

روش مبتنی بر اعطای وام (Lending-Based)، دو طرف ارائه‌کننده و دریافت‌کننده وام، بدون واسطه با یکدیگر تعامل می‌کنند. با این تفاوت که طرف ارائه‌دهنده وام انبوهی از مردم هستند. عموماً قرض‌دهنده وجه خود (یا مبلغی بیش از آن) را در زمان معینی پس خواهد گرفت. اما در مواردی، دریافت‌کننده وجه یا کارآفرین پرداخت عین وجه یا بیش از آن را به سایر متقاضیان نظیر خود در همان شبکه اجتماعی پس از زمانی معین تعهد می‌کند.

مقایسه مدل های تامین مالی جمعی شهروندی

روش تامین مالی جمعی مبتنی بر اهدا و کمک های خیرخواهانه

ویژگی ها

وجوه بدون انتظار جبران اهداء می شوند.

نکات مثبت

فاقد ریسک

نکات منفی

کارآفرینان به سختی وجه کافی برای سرمایه موردنیاز را جذب می کنند.

پروژه های شهروندی

مناسب برای پروژه های با مقیاس کوچک مانند باغ ها و برگزاری رویدادها

روش تامین مالی جمعی مبتنی بر پاداش

ویژگی ها

هدیه ای در مقابل وجوه گرفته می شود یا خدمت/محصول پیش خرید می شود.

نکات مثبت

ریسک پایین

نکات منفی

میزان برگشت پایین است.

مکانیسمی برای پاسخگویی وجود ندارد.

در صورتی که محصول/خدمت جاذبه عمومی نداشته باشد، کارآفرین به سختی

وجه کافی برای سرمایه مورد نیاز خود را جذب می کند.

پروژه های شهروندی

مناسب برای پروژه های با مقیاس کوچک مانند باغ ها و برگزاری رویدادها

روش تامین مالی جمعی مبتنی بر مشارکت و سهام

ویژگی‌ها

وجوه با بهره‌ای مشخص و از پیش تعیین شده وام داده می‌شود (گاهی به صورت قرض الحسنه). کسب و کار متقاضی، قرض گرفته شده را به مرور بازپرداخت می‌کند.

نکات مثبت

فرصت برای شکل‌گیری سرمایه در گردش کسب و کارهای جاری

نکات منفی

امکان عدم پرداخت بدهی/صدمه دیدن سرمایه‌گذاری ربوی بودن در صورتی که قرض الحسنه نباشد.

پروژه‌های شهروندی

مناسب برای پروژه‌های با مقیاس متوسط و درآمدزا مانند تامین مالی پروژه‌های تولید برق از خورشید، تعمیر و بازسازی ساختمان‌های فرهنگی و مرتبط با میراث کشور

روش تامین مالی جمعی مبتنی بر اعطای وام و قرض

ویژگی‌ها

مشارکت‌کنندگان سهمی از کسب و کار دریافت کرده و در سود و زیاده آن شریک می‌شوند.

نکات مثبت

ارتقاء فرهنگ مشارکت
پتانسیل کسب منافع مالی در سرمایه‌گذاری‌های کارآفرینانه
حمایت مشارکت‌کنندگان از کسب و کار

نکات منفی

ریسک شکست کسب و کار
در صورت بروز ورشکستگی اولویت با طلبکاران است و نه با سهامداران
پیچیدگی یا عدم شفافیت قوانین و مقررات در رابطه با اینگونه از سرمایه‌گذاری

پروژه‌های شهروندی

مناسب برای پروژه‌های بخش عمومی بزرگ مانند زیرساخت‌ها، ایجاد فضای سبز و ...

معرفی پلتفرم‌های

تامین مالی جمعی شهروندی (ادامه)

در شماره قبل، پلتفرم **CrowdJustice** را معرفی کردیم. این پلتفرم به صورت اختصاصی به تامین مالی جمعی موضوعات حقوقی می‌پرداخت و قلمرو فعالیت خود را به این حوزه محدود کرده بود. در واقع پلتفرم‌های تامین مالی جمعی، به مرور به سمت تخصصی شدن پیش می‌روند. در این شماره، سه پلتفرم تامین مالی جمعی شهروندی دیگر را معرفی می‌کنیم که در یک حوزه خاص (از سیاست و بازاریابی سیاسی گرفته تا فعالیت‌های خیرخواهانه و روزنامه‌نگاری) فعالیت می‌کنند. در ایران نیز، سامانه‌ها و پلتفرم‌های تامین مالی جمعی زیادی در حال توسعه هستند. در شماره بعد، برخی از این نمونه‌ها را بررسی خواهیم کرد.

معرفی پلتفرم crowdpac

نام پلتفرم: crowdpac

سال تاسیس: ۲۰۱۴

حوزه‌های فعالیت: بازاریابی سیاسی و انتخابات، تامین مالی جمعی

آدرس سایت:

<https://www.crowdpac.com/>

انتخابات در این پلتفرم مشارکت داشته و کمپین خود را آغاز کرده‌اند. ۴۶ درصد از این تعداد کاندیدا، خانم بوده‌اند. همچنین ۳۲۰ هزار نفر نیز به عنوان اهداکننده در این پلتفرم حضور داشته‌اند. این پلتفرم با سایت‌های خبری مانند سی ان ان، نیویورک تایمز، آسوشیتدپرس و ... نیز همکاری دارد.

Crowdpac یکی از پلتفرم‌های تامین مالی جمعی شهروندی است که روی یک موضوع خاص متمرکز شده است. این پلتفرم در حوزه بازاریابی سیاسی و کمپین‌های انتخاباتی فعال است. Crowdpac به رهبران نوظهور سیاسی کمک می‌کند تا با استفاده از شیوه تامین مالی جمعی، کمپین‌های سیاسی و انتخابات خود را شروع و مدیریت کنند. این پلتفرم از سال ۲۰۱۴ در کشور آمریکا آغاز به کار کرده است. تاکنون نزدیک به ۴۰۰۳ کاندیدای

CROWDPAC

Explore

Crowdpac TV

Petitions

Start a Campaign

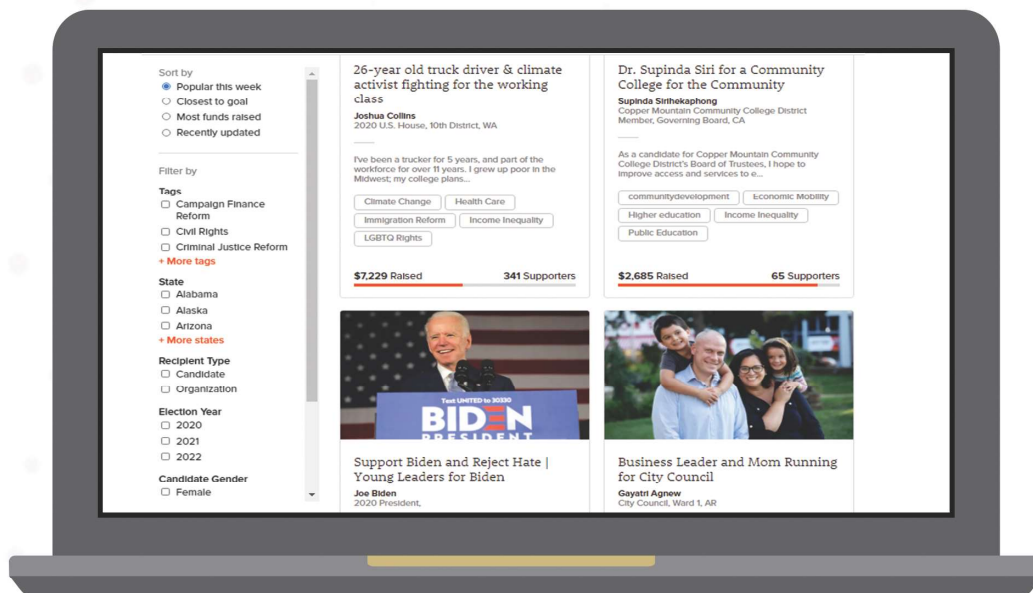

Sign In

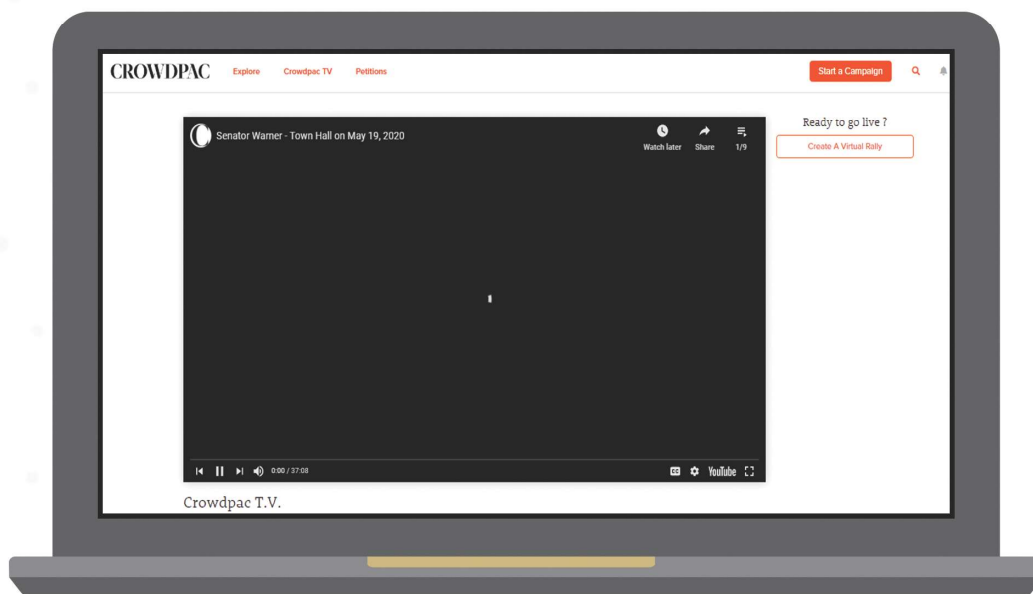
Crowdpac empowers progressive candidates and movements to ignite change in our democracy.

Start a campaign

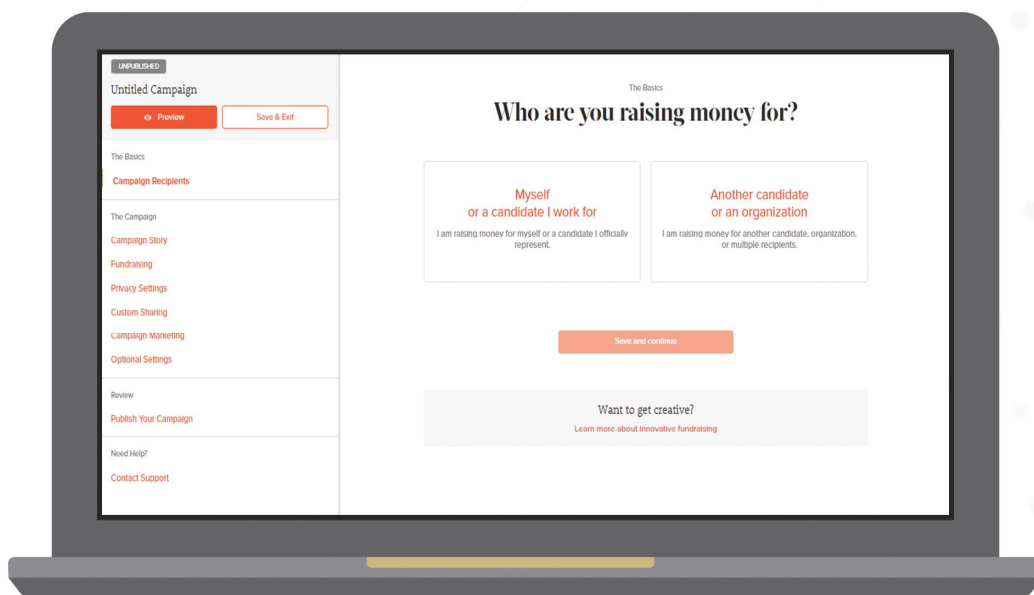
همانگونه که در تصویر زیر مشخص است کمپین‌های تامین مالی سیاسی مختلفی در این سامانه شروع به کار کرده‌اند. با استفاده از فیلترهای مختلف می‌توان آن‌ها را مشاهده کرد.

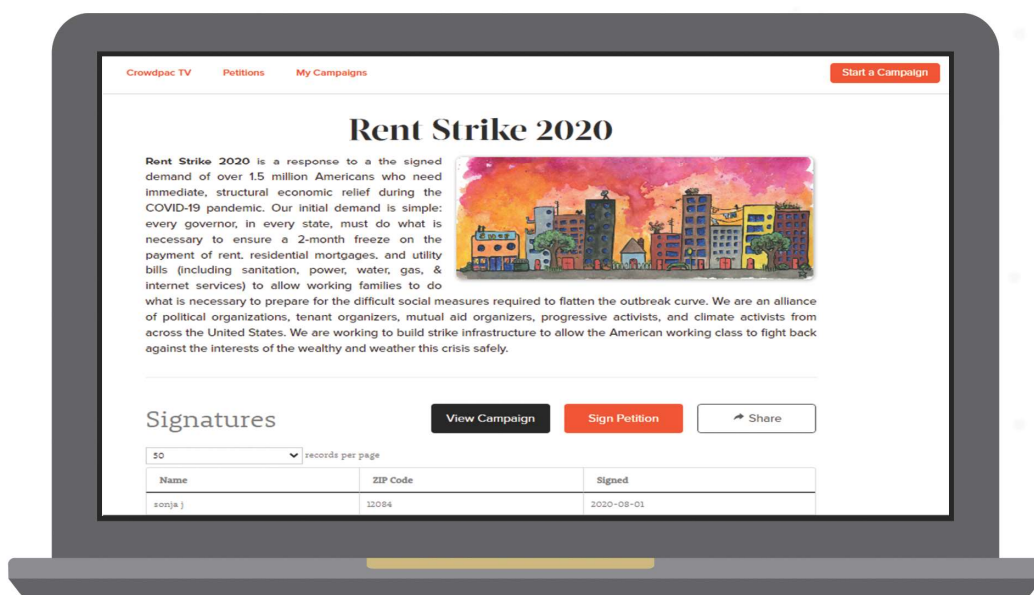
یکی از ویژگی‌های جالب این پلتفرم، Crowdfunder TV است. کمپین‌دارها در این پلتفرم می‌توانند از قابلیت پخش زنده تجمعات خود استفاده کنند. همچنین با توجه به شیوع کرونا، این تجمعات می‌تواند به صورت مجازی برگزار شود.

صفحه ایجاد کمپین نیز در تصویر زیر قابل مشاهده است. در ابتدای ایجاد کمپین، شما باید مشخص کنید که این کمپین را برای خودتان یا کاندیدایی که برای آن کار می‌کنید ایجاد می‌کنید یا برای یک سازمان یا کاندیدای دیگر. همچنین این پلتفرم، قابلیت‌ها و ویژگی‌های متعددی دارد که در تصویر نیز قابل مشاهده است.

یکی دیگر از خدمات این پلتفرم، ایجاد عریضه (Petitions) است. نمونه یک عریضه را با حدود ۱ میلیون و ۸۰۰ هزار امضا در تصویر زیر مشاهده می‌کنید. این عریضه پیرامون کنترل نرخ اجاره‌ها در شرایط کرونا و بد اقتصادی است.

معرفی پلتفرم handup

نام پلتفرم: handup

سال تاسیس: ۲۰۱۳

حوزه‌های فعالیت: تامین مالی جمعی شهروندی،

فعالیت‌های خیرخواهانه

آدرس سایت:

<https://handup.org/>

شروع به کار کرده و مأموریت خود را پایان بی‌خانمانی در محدوده فعالیت خود قرار داده است. تاکنون نزدیک به ۱۰ هزار کمپین موفق در این سامانه ایجاد شده‌اند. همچنین مجموعاً ۶ میلیون و ۱۲۰ هزار دلار نیز برای رفع فقر توسط مشارکت‌کنندگان اهدا شده است.

پلتفرم Handup در سال ۲۰۱۳ و در کشور آمریکا تاسیس شده است. این پلتفرم تامین مالی جمعی، به صورت ویژه در موضوع مبارزه با فقر متمرکز شده است و از پشتیبانی سایت‌های خبری معروفی مانند بی بی سی، سی ان ان، فوربس و وال استریت ژورنال برخوردار است. این پلتفرم، محصول شرکت South Oak- (land Shelter (SOS است. این شرکت، از سال ۱۹۸۴

Handup

HELP SOMEONE

FIND A CAMPAIGN

FOR NONPROFITS

DONATE TO HANDUP

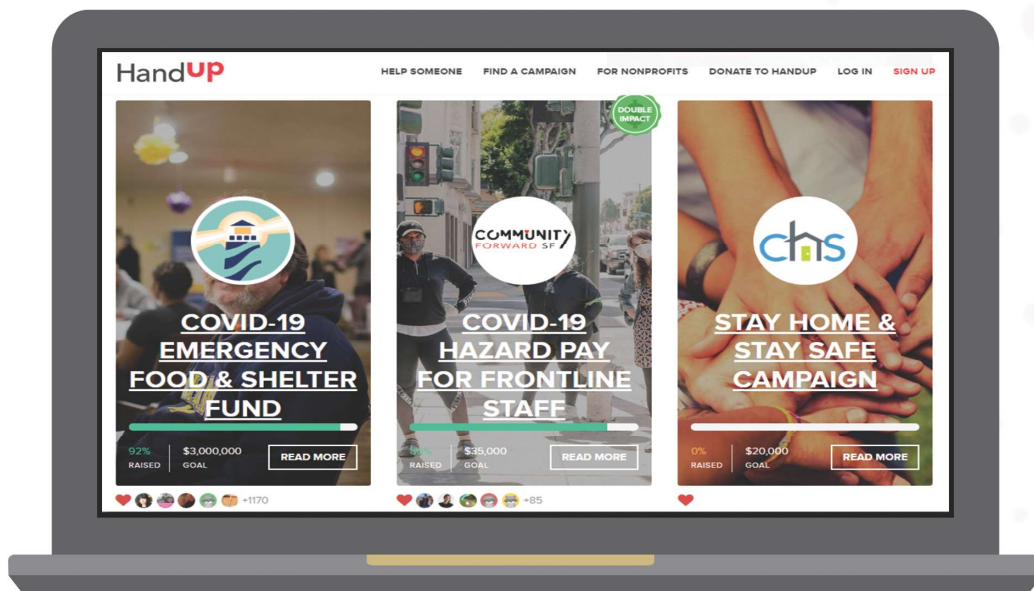
LOG IN

SIGN UP

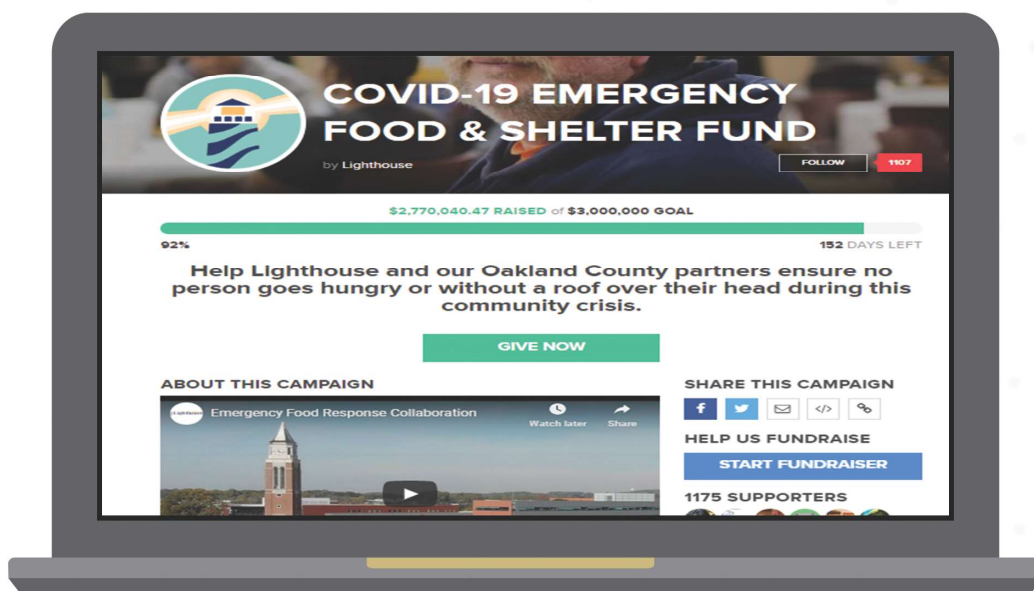
Fight poverty in your community

SEE HOW HANDUP WORKS ▼

در تصویر زیر، برخی از کمپین‌های تامین مالی قابل مشاهده‌اند. عمده‌ی کمپین‌های این پلتفرم در حوزه فعالیت‌های خیرخواهانه است.

در این پلتفرم، بیشتر سازمان‌های غیرانتفاعی کمپین‌های تامین مالی را ایجاد می‌کنند. طبیعتاً اعتماد مردم به این سازمان‌ها بیشتر است تا اشخاص. تصویر زیر، کمپینی را نشان می‌دهد که به ۹۲ درصد از اهداف خود دست یافته است.

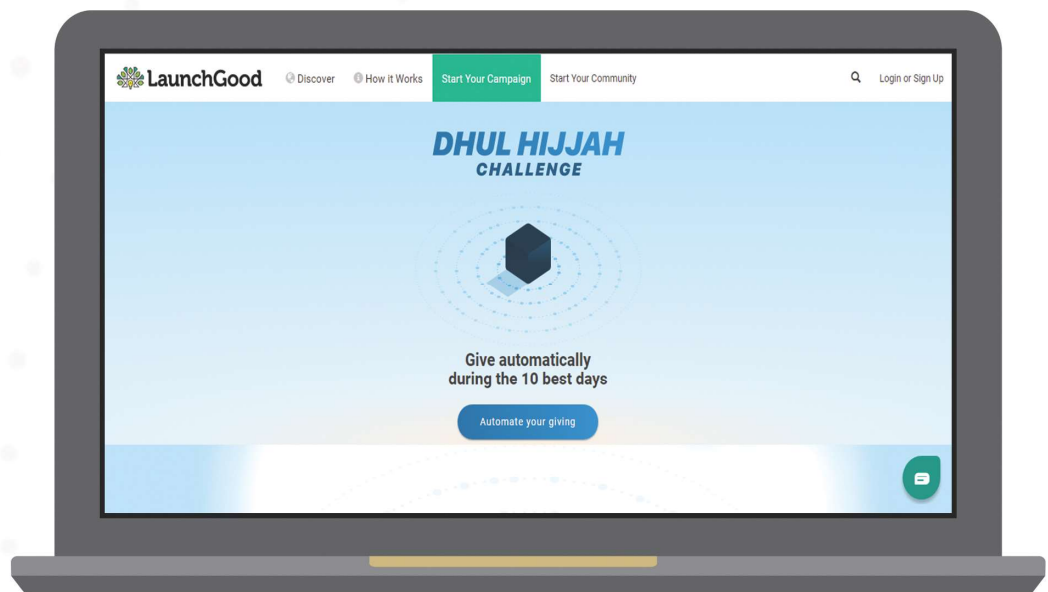

نگاهی به پلتفرم launchgood

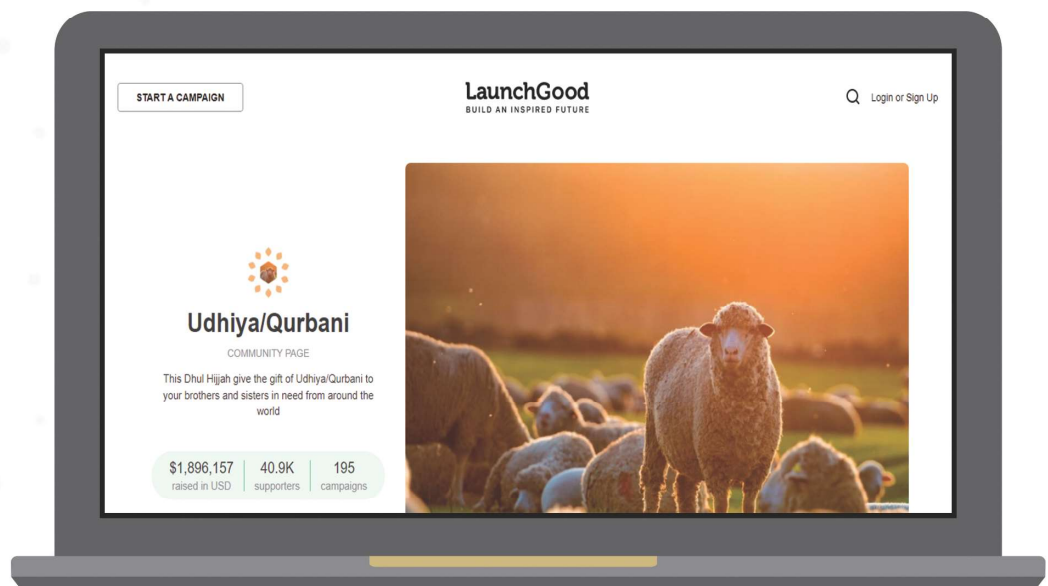
پلتفرم‌هایی زیادی در خصوص تامین مالی جمعی فعالیت‌های خیرخواهانه وجود دارند (شبيه به handup). به عنوان مثال، پلتفرم launchgood، با تمرکز بر جامعه مسلمانان توانسته به اهداف خوبی دست پیدا کند. این پلتفرم تاکنون در بیش از ۱۴۴ کشور حضور یافته و بیش از ۱۷ هزار کمپین را برگزار کرده است. مجموعاً ۱۵۵ میلیون دلار تاکنون از این طریق تامین مالی شده است.

۱. آدرس اینترنتی:

<https://www.launchgood.com/>

تصویر زیر، صفحه این سامانه برای عید قربان را نشان می‌دهد. ۱۹۵ کمپین مرتبط با عید قربان ایجاد شده، بیش از ۴۰ هزار نفر از این کمپین‌ها حمایت کرده‌اند و نزدیک به ۲ میلیون دلار نیز تامین مالی شده است.

معرفی پلتفرم pressstart

نام پلتفرم: pressstart

سال تاسیس: ۲۰۱۳

حوزه‌های فعالیت: تامین مالی جمعی شهروندی،

دموکراسی مشارکتی

آدرس سایت:

<https://www.pressstart.org/>

به صورت اختصاصی در حوزه تامین مالی جمعی موضوعات خبرنگاری از سال ۲۰۱۳ و در اروپا (با تمرکز بر اروپای مرکزی و شرقی) آغاز به کار کرده است. این پلتفرم توسط شرکت **Transitions** توسعه یافته است. این شرکت یکی از شرکت‌های اصلی آموزش دهنده مباحث خبرنگاری در اروپای شرقی محسوب می‌شود.

فرض کنید خبرنگاری هستید که برای کار تحقیقاتی خود (مانند تهیه یک گزارش کامل و ارائه یک داستان یا ساختن مستند و ...) نیازمند پول هستید. از چه طریقی تامین مالی می‌کنید؟ یکی از شیوه‌های سنتی، تامین مالی از طریق خبرگزاری‌ها است. اما با توجه به ورود مفهوم فناوری شهروندی به حوزه‌های مختلف از جمله خبرنگاری، می‌توان از روش تامین مالی جمعی نیز در این خصوص استفاده کرد. پلتفرم **Press Start** را می‌توان اولین پلتفرمی نامید که

PRESS START BETA

VISION

GOOGLE DNI

HOW IT WORKS

ABOUT US

OUR JOURNALISTS

BLOG

APPLY

LOGIN

REGISTER

Crowdfunding Stories That Matter

Press Start's mission is to foster independent journalism where it is suppressed.

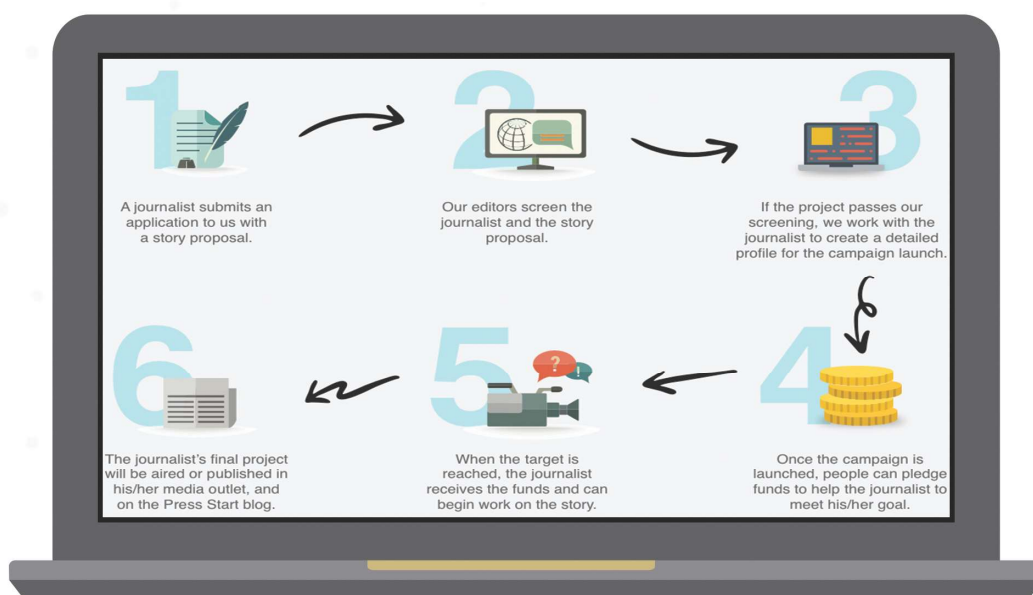
DONATE

LEARN MORE

تصویر زیر، نمونه پروژه‌های خبرنگاری و روزنامه‌نگاری تامین مالی شده را نشان می‌دهد:

کار با این سامانه بسیار ساده است. در این سامانه، ابتدا روزنامه‌نگار، درخواست خود (در واقع داستان) را در سامانه بارگذاری می‌کند، سپس، دبیر سامانه، آن را بازنگری می‌کند. در مرحله سوم، اگر دبیر، پیشنهاد روزنامه‌نگار را تایید کند، کمپین تامین مالی طراحی می‌شود. افراد می‌توانند کمک‌های مالی خود را اهدا کنند. زمانی که کمپین به هدف خود رسید، روزنامه‌نگار روی موضوع مطرح شده کار می‌کند، در نهایت، خروجی کار روزنامه‌نگار منتشر می‌شود.

فناوری، دارای پتانسیل گسترده‌ای برای تغییر نحوه ارتباط شهروندان با یکدیگر، ارتباط شهروندان با دولت و تقویت جوامع و حکومت‌ها است. امروزه شهروندان، سازمان‌ها و دولت‌ها از فناوری برای اطلاع‌رسانی و تشویق مشارکت شهروندی استفاده می‌کنند؛ مواردی مانند انتخابات و رأی‌دهی، دولت الکترونیک و یا راه‌اندازی کمپین‌های جمع‌سپاری. این دسته از فعالیت‌های در حال رشد به عنوان «فناوری شهروندی» مشهور شده‌اند.